

ทำไมคนไทยปฏิรูปการศึกษาไม่ได้ผล

นำเสนอเมื่อ : 13 ก.ค. 2558

ทำไมคนไทยปฏิรูปการศึกษาไม่ได้ผล

รศ.วิทยากร เชียงกุล

วิทยาลัยนวัตกรรมการศึกษา ม.รังสิต

วิทยากร ม.รังสิต@facebook.com

พ.ร.บ.การศึกษาปี 2542 อ้างว่ากระจายอำนาจการบริหารจัดการ การศึกษา การปรับหลักสูตร, การสอนแบบใหม่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง คิด วิเคราะห์เป็น ฯลฯ มีการจัดสรรงบประมาณการศึกษาราว 20% ของงบของทุกกระทรวง, 4% ของ GDP และตัวเงิน เพิ่มมาโดยตลอด ครูอาจารย์ได้ปรับเงินเดือนหลายครั้ง บวกกับการเพิ่มเงินวิทยฐานะ รวมแล้วสูงขึ้นเกือบเท่าตัว เช่น ครูที่มีเงินเดือน 15,000 บาท ในปี 2544 ได้รับเพิ่มเป็น 24,000-25,000 บาท ในปี 2553 แต่ไม่มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพทั่วทั้งประเทศจริง ผลสัมฤทธิ์การศึกษาไทยโดยเฉลี่ยทั้งประเทศตกต่ำมาตลอด

ปัญหาหลักคือ คนไทยมีวัฒนธรรมเรียนรู้แบบจดจำเนื้อหา และเรียนเพื่อสอบให้ผ่านมากกว่าเรียนแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์นำไปใช้งานแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมได้จริง เป็นกันหมดทั้งนักเรียนนักศึกษา ครูอาจารย์ คนจบปริญญาเอกที่เขียนกฎหมาย นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรี ฯลฯ ชนชั้นนำไทยหลายคนรูปแบบจำลองการจาก ต่างประเทศมาได้เท่านั้น แต่ไม่สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เป็นจริงของประเทศไทยอย่างเจาะลึกมากพอที่จะจับประเด็นใหญ่ได้ว่าปัญหาที่เป็นรากเหง้าของไทยจริงๆ แล้วอยู่ที่ไหน ควรจะประยุกต์อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับไทยซึ่งมีลักษณะเฉพาะ

การจะปฏิรูปการศึกษาให้ได้ผลจริงต้องมียุทธศาสตร์ มีโครงการเปลี่ยนแปลงการวัด การประเมินติดตาม เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้ ไม่ใช่ทำได้แค่การเขียนเป้าหมาย หลักการ กฎหมาย ไรต์แมพ แผนพัฒนา ฯลฯ แบบสวยๆ เท่านั้น นี่คือการประเมินที่ต้องวิเคราะห์กันว่า ทำไมคนไทยถึงชอบ ทำเสียของ คือปฏิรูปประเทศไม่ได้จริงเหมือนคนอื่น

คนไทยตั้งคณะกรรมการ สถาปนาปฏิรูป ฯลฯ ส่งคนไปดูงานต่างประเทศ จัดประชุมสัมมนาฝึกอบรมกันมาก แต่ไม่ได้ผล เพราะคนที่ลงมือปฏิรูปคือ นายกฯ คณะรัฐมนตรี ผู้บริหารและครูอาจารย์ เกือบทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการปฏิรูปการศึกษาน้อย เพราะได้รับการศึกษาแบบเก่า เรียนแบบท่องจำเพื่อสอบ เอาคะแนนและประกาศนียบัตร ติดอยู่ในระบบขุนนางข้าราชการ ที่ทำงานไปตามระเบียบก็ได้ขึ้นเงินเดือนทุกปีอยู่แล้ว ไม่มีใครมาประเมินหรือเล็งจาง พวกเขาไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบต่อผลหรือคุณภาพการจัดการศึกษา

ปัญหาใหญ่คือ สังคมไทยไม่มีระบบ ที่จัดตรวจสอบ
ให้นักการเมืองและข้าราชการผู้บริหารจัดการศึกษาเหล่านี้ต้องรับผิดชอบต่อผู้เรียน ต่อพ่อแม่ผู้ปกครอง
ที่เป็นเจ้าของประเทศและเสียภาษีมาเป็นงบประมาณการศึกษาปีละ 4-5 แสนล้านบาท ซึ่งเป็นเงินเดือนของผู้บริหาร
ครูอาจารย์ เสีย 80% ส่วนหนึ่งเพราะประชาชนเองก็รู้น้อย และแค่อยากให้ลูกหลานมีที่เรียน
อยากให้ลูกหลานได้ประกาศนียบัตร/ปริญญามากกว่าได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ แมจะลงทุนไปมาก เช่น
ขายนาสงลูกไปเรียนมหาวิทยาลัย เรียนจบมาแล้วไม่มีงานทำ ก็พอใจที่ได้
ถ่ายรูปพร้อมกับลูกที่ใส่เสื้อครุยเหมือนเทวดาในงานวันรับปริญญา

ความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษา จะเห็นได้จากวิธีคิดทำงานแบบจำรูปแบบ
บางอย่างของต่างประเทศ เช่น การปรับ 14 กรม คณะกรรมการ 5 ชุด กระจายอำนาจสู่เขตการศึกษา
การเขียนหลักสูตรที่ดี ๗๗ แต่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาสาระของกระบวนการคัดเลือก ผลิตรครู และการ
ส่งเสริมให้ครูต้องทำงานแบบมืออาชีพ ที่ต้องมีคุณภาพสูง ไม่ได้ปฏิรูปเปลี่ยนแปลงหลักสูตร,
กระบวนการเรียนการสอน, การวัดผล เพื่อสร้างให้ผู้เรียนรักการอ่าน วิธีวิธีการเรียน คิดวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็น
มีความรู้ ทักษะ คุณสมบัติเป็นพลเมืองที่มี คุณภาพในโลกศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง

ตัวปัญหาคือ ระบบการบริหาร (ทั้งการเมืองและระบบราชการ)
แบบขุนนางที่มีลักษณะรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
และใช้อำนาจกดดันกันลงมาเป็นชั้นๆบุคลากรส่วนใหญ่คิดและทำงานแบบขุนนาง ทำตามระเบียบ ตามเจ้านาย
เพื่อประโยชน์ (ตำแหน่ง, รายได้) ของตนเอง ไม่ได้รับผิดชอบต่อคุณภาพของผู้เรียน
ไม่ได้รับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพประชาชน แมแต่ครูที่มีคุณภาพ ความตั้งใจที่มีอยู่บ้าง ก็ต้องทำงานตามระบบ
สอนตามหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา บรรยายมาก แต่ได้ผลน้อย ๗๗

องค์ความรู้จากงานวิจัย, งานวิเคราะห์ ว่าประเทศอื่นเขาปฏิรูปการศึกษาสำเร็จได้อย่างไรมีอยู่
มีการแปล สัมมนาฝึกอบรม ไปดูงานกันมาก นักวิชาการ ผู้บริหาร การศึกษา เขียนโรดแมพ, แผนพัฒนา,
แผนปฏิรูป, ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ๗๗ ออกมาสวยๆ ว่าปัญหาคืออะไร จะต้องแก้ปัญหาตรงไหน
ปฏิรูปกิจการ แต่เวลาลงมือทำจริง ได้แต่ทำงานแบบประนีประนอม แบบข้าราชการที่คอยทำไปเรื่อยๆ
แก้ปัญหาเฉพาะหน้า เช่น ปัญหาทุจริต โยกย้ายคน ๗๗ ไปวันๆ
ผู้บริหารระดับนำไม่มีวิสัยทัศน์/ความกล้าที่จะปฏิรูปโครงสร้างแบบฟันธง ฝ่าตัดใหญ่ เช่น
เรื่องการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปครูอย่างแท้จริง ไปจำรูปแบบคนอื่นเป็นเรื่องๆ เช่น ประเทศอื่นครูเงินเดือนสูง
ก็เพิ่มเงินเดือน เพิ่มวิทยฐานะครูที่สูง ผลงานวิชาการมาขอตำแหน่งกันใหญ่ แต่ไม่ได้มีการฝึกอบรมครูใหม่
ไม่ได้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม, วิธีการสอน, การทำงานของครู ให้ทันสมัยและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น
ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนตกต่ำ สวนทางกับการขึ้นเงินเดือนครู และการเพิ่มงบการศึกษา

ถ้าอยากให้ครูไทยคิดวิเคราะห์เป็น ในการทดสอบความรู้เรื่องการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ PISA
ของ OECD ครั้งใหม่ในเดือนสิงหาคมนี้ ควรจะกำหนดให้ทั้งผู้บริหารและครูทั่วประเทศไปเข้าสอบ PISA
พร้อมกับนักเรียนด้วยจะได้รู้ว่าครูไทยมีความรู้ในวิชาพื้นฐานเรื่องการอ่าน คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์
ที่ใช้งานแบบคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ได้อยู่ระดับไหน ถ้าคะแนนออกมาต่ำ ก็จัดฝึกอบรมครูครั้งใหญ่
ให้โอกาสครูในการเรียนรู้ใหม่ เพื่อไปสอบอีกครั้งใน 3 ปีข้างหน้า ถ้าสอบอีกครั้งไม่กระเตื้องขึ้น
ควรย้ายไปทำงานธุรการหรือให้ออกไปเลย เหมือนสมัยต้นรัตนโกสินทร์ ที่มีการทดสอบความรู้สอบพระทั่วประเทศ
รูปไหนไม่มีความรู้จริงก็ให้เลิกไป เพราะผู้ไม่มีความรู้พอทำให้เกิดความเสียหายได้มาก ถ้ายังผลิตครูดีๆ ได้ไม่ทัน
ใช้วิธีระดมทรัพยากรผลิตตำราหนังสืออ่านประกอบดีๆ มาให้นักเรียน นักศึกษา อ่านด้วยตัวเองได้
ยังจะดีกว่าการจ้าง ครูอาจารย์ที่ไม่ได้ความ